

نزا و پارانهوه له چهج دا

[به كوردی]

الدعاء في الحج

[باللغة الكوردية]

نوسینی : زاكرووس هه مه وه ند
الكاتب : زاكروس هموند

پیداچونه وه : پشتیوان سابیر عهزیز
المراجعة : پشتیوان صابر عهزیز

نوسینگه ی (ره بوه ی) هه ره وه زی بی بو بانگه واز
و وشیار کردنه وه ی ره وه نده کان له شاری پر یاز

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات
بالربوة
بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

نازیزان ، میوانانی مالی خوا ، سلاوی خوی گه وره تان لی بیّت .
خوشک و برایانی به پرّیز، حاجیانی خوشه ویست په روه ردگاری بالاده ست
فه رمانی کردوه به بنده کانی ته نها و ته نها داوای کومه کی و یارمه تی له نه و
بکه ین و ته نها له نه ویش پیاریینه وه ، له به رامبه ردا خوی گه وره به لیّنی
نه و هشی پیّداون که دیت به هانایانه وه و نزا کانیان گپرا ده کات، به لگه ش
له سه ر نه مه په روه ردگار ده فه رمویّت: {وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي
قَرِيبٌ أَحْبَبْتُ دُعَوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ} (البقرة: ۱۸۶).

واته : هه رکاتیک به بنده کانم پرسپاری منیان لی کردیت ، نه وه من زور
نزیکم له نه وانه وه ، نزا کانه رانیان گپرا ده که م نه گه ر داوام لی بکه ن، ده ی
با نه وانیش به دهم بانگی منه وه بین و باوه پرم پی بهینن ، تاوه کو له و
که سانه بن که په روه ردگار رپشد و ژیریان پی ده به خشیت .
له جیگایه کی تریشدا ده فه رمویّت: {ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ} (غافر:
من الاية ۶۰) واته : په روه ردگارتان ده فه رمویّت داوام لی بکه ن و
پپاریینه وه لیم نزاتان گپرا ده که م.

جا له زور جیگای تر له قورئان و سوننه تدا باس له پله وپایه ی نزاو
وپارانه وه کراوه که گرنگیه کی زوری هه یه و بگره ناوه پوک و ناوکروکی
به ندایه تی کردنه بو خوی گه وره و هه ر به هوی نزاو پارانه وه شه وه
په روه ردگاری بالاده ست خراپه و به لا و موصیبه ت له سه ر به بنده کانی
لاده دات پیّش دابه زینی، یان له سه ریان هه لده گریّت پاش دابه زینی نه و به لا
و موصیبه ته ، بگره له هه ندیک جیگادا له قورئانی پیروژ ، نزا و پارانه وه به
ناوکروکی (دین) باسکراوه ، هه روه ک خوی گه وره ده فه رمویّت : {أَلَا لِلّٰهِ
الدِّينُ الْخَالِصُ} (الزمر: من الاية ۳) واته : له خوی گه وره پپاریینه وه
زور به دلسوزی و ئیخلاصه وه به پارانه وه یه که خوی گه وره به دین ناوی
بردووه ، شیخ عبد الرحمن السعدی (په حمه تی خوی لی بیّت) له
ته فسیری نه م نایه ته پیروژه دا ده فه رمویّت په روه ردگار له بری ووشه ی
دوعا له کوّتایه وه ووشه ی (دین) ی به کار هیّاوه نه مه ش نه وه ده گه یه نیّت
که دوعا و پارانه وه ناوکروک و پوچی ناینی پیروزی ئیسلامه .

جا نه گه ر نه مه ی نه باسکرا وئا ماژهمان پیّدا پله وپایه ی دوعا و نزا
کردن بیّت لای خوی گه وره بیگومان گرنگی یه کی زور تری هه یه له وه رزی
حه جکردندا، چونکه ئومیدی گپرا بوونی دوعا و پارانه وه له و شوین و جیگا
پیروژه دا که مالی خوی گه وره یه زور زیاتره له جیگا کانی تر به یارمه تی
خوی گه وره .

چونکه گومان له وه دا نیه که حاجیانی به پرّیزو خوشه ویست هه موویان له
جیگا و ریگای دووره وه هاتوون و له سه فه ردان، که سی موسافریش له و

که سانه یه که لای خوی گه وره دوعا و نزای گیرا ده بیئت ، جا نه خامه سه فه ریگیش بۆ مالّه پیروژه که ی خوا خوی بیئت ، حاجیانی خوشه ویست میوانی په روه ردگارن ، په روه ردگاریش به و هه مووه ره حم و به زه بیسه وه ئه بیئت چۆن ریز له میوانه کانی خوی بگریئت ، بیگومان لیخوش بوونیان له م وهرزه دا باشتین شتیکه که خوی گه وره پیشکه شی میوانه کانی ده کات . ئه وه تانی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) له فه رمووده یه کدا که ئین ماجه ریوایه تی ده کات ده فه رمویت :

(واته : که سیك له پیناوی خودا تی بکوشیئت له گه لّ جاحی و ئه و که سه ی دیئت بۆ عومره هه رسیکیان وه فدی مالی خودان ، له خودا پارانه وه په روه ردگار دوعا و نزا کانی گیرا کردن ، هه رچیشیان له خودا داویان کرد په روه ردگار پی ی به خشین .

له فه رمووده یه کی تر دا هاتوه که پیغه مبه ری ئازیز (ﷺ) ده فه رمویت :

(واته : هه رکه سیك حه جی مالی خودا بکات به ومه رجه ی (جماع نه کات له گه لّ خیزانی) و کاری خراب و و ته ی خراب له ده می ده رنه چیئت ئه وه به شیوه یه کی لی دیئت وه ک ئه و منداله ی که که تازه له دایک بوویئت (واته هیچ گونا هیکی نامینیئت و په روه ردگار لی ی خوش ده بیئت) .

زیاتر له مه ش پیویسته ئاماژه بۆ ئه وه بده یین له حه جدا چه ند شوین و جیگایه ک هه یه که دوعا و نزایان تی دا گیرا ده بیئت ، وه ئومید ده کریئت له و جیگایانه دا په روه ردگار له شوین و جیگا کانی تر زیاتر نزای به نده کانی قه بولّ بکات ، ئه و جیگایانه ش بریتین له :

یه که م : دوعا و نزا کردن له کاتی ته و اف کردندا ، ئه وه شی وارد بووه له سوننه تی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) له نیوان پوکنی یه مانی و (حجر الاسود) ئه م دوعایه ی کرده ،

(ئه م فه رمووده یه ش ئه بو داود ریوایه تی کرده وه ، واته : ئه ی په روه ردگارمان له ژیانی دونیا ماندا چاکمان پی ببه خشه و به هه مان شیوه له دواپوژیشدا هه ر چاکمان پی ببه خشه ، وه له سزای ئاگری جه هه نه مه ش بمانپاریزه .

ئه مه ش مانای ئه وه نی یه که حاجی ناتوانیئت دوعای تر بکات ، به لکو ئه توانیئت هه موو دوعایه کی مه شروع و به جی بکات که خهیری دونیا و دواپوژی خوی و موسلمانانی تی دا بیئت ، به شیوه یه ک شرکی تیادا نه بیئت) مه به ست ئه وه یه ته نها و ته نها داوا له خودا بکه ییت وله گه لّ خودادا له هیچ که سیکی تر نه پارپیته وه) .

له م باره یه شه وه هه زره تی عایشه (په زای خوی لی بیئت) ده فه رمویت :

" واته : ته و اف کردن به ده وری به ییت و هاتوچۆ له نیوان سه فاو مه روه و په می جه مه رات بۆ ئه وه دانراوه که مروقی موسلمان زکر ویلدی خودایان تیادا بکات

گومان له وه شدا نی یه که نزاو پارانه وه وداواکردن له خوی گه وره
باشترین زکری خودایه .

ئین قاسمی حهنبه لیش له م باره یه وه ده لیت : »

" واته : زکری خودا ونزا ودوعا کردن له پیشینانی ئیسلامه وه بو
ئیمه ماوه ته وه ، زکرو دوعا کردنیش له قورئان خویندن پاداشتی زور تره له
ته وافدا .

دووهم : دوعا کردن له سه فا و مه روه دا ، وارد بووه له پیغه مبه ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
(که کاتیک سه رده که وته سه ر سه فا ئه م ئایه ته ی ده وته وه : { اِنْ
الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِ اَنْ يَطُوفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ }
(البقرة: ۱۵۸) ، ئیمامی موسلیم له جابری کوری عه بدولآوه ریوایه تی
ده کات که ده فه رمویت : ")

:

الصفاء (واته :

سه ره تا له سه فاوه دهستی کرد به سه عی ، وسه رکه وته سه ری تا به یتی
لیوه دیار که وت و پوو به پوی که عبه وه ستا و ئه مجا یه کتا په رستی و
گه وره ی خودای راگه یاند و پاشان ئه م زیکره ی خویند :

پاشتر له نیوان

ئه مه دا نزاو دوعای تری ده کرد و ئه مه س سی جار ده وته وه ، دوا ی ئه وه دا
ده به زی و به ره وه مه روه ده رویشت ، تا ئه و کاته ناوسکی قاجی موباره کی
ئه گه یشته نیوان شیوه که وه هنده ده روشت تا ئه گه شته مه روه و به هه مان
شیوه ی سه فا زکره کانی له سه ر مه روه ش ده وته وه .

حاجیانی به ریژ خوشک و برایانی خوشه ویست وه که له پیشه وه ئاماره مان
پیدا له فه رموده که ی عائشه دا (خوی لی رشازی بیت) ده توانیت له نیوان
سه فاو مه روه شدا نزاو دوعای خیر بو خوت و بو هه رکه سیکی تریش بکه یت
چونکه ئه م جیگایانه بو زکرو یادی خواد دانراون ، پارانه وه ش له
په روه ردگاری بالاده ست باشترین یادی خودایه .

سیههم : نزاو پارانه وه له روژی عه ره فه دا : روژی عه ره فه یه کیکه له
پیرۆزترین روژه کان لای خوی گه وره ، له م باره یه شه وه پیغه مبه ری خوا
(صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ده فه رمویت :

(

واته : چاکترین و باشترین دوعایه که دوعای روژی عه ره فه یه ، باشترین
نزایه کیش من و پیغه مبه رانی پیش منیش ووتبیتمان ئه مه بووه)

(نه مچا)

پيڻغه مبهري خوا (ﷺ) له دواي ټه وهى كه خور له نيوه پراستي ئاسمان لاي ټه دا له سهر ووشتره كهى دهسته كاني به رز ده كرده وه تا ده گه شته سهر سنگى و زور به خشوع و زهليلي يه وه تا روژ ټاوا بوون دوعا و نزاى ده كرد . جا خوشك و بربايان و حاجيانى ټازيز ټه م هل و فورسه ته له ده ست خوتان مه دن و زور دوعاى خير بو هه موو موسلمانان بكنه به تايبه تي بو خاك و نه ته وه كه ت كه په روه ردگار بيپاريزيت له ده ستي دوژمنان و ټه وانه شى ده يانه و يت ټه م گه له سته م ديده يه له ټايني پيروزي ئيسلام دووربخه نه وه .

چوارهم : دوعا و نزا كردن له (المشعر الحرام) له موزده ليفه : پاش ټه وهى حاجيانى خوشه ويست روژى (٩ / ژو الحجه) له دواي ټاوا بوونى خور له عه ر ه ف ه ده رچوون ، پوو ده كنه موزده ليفه جا له موزده ليفه له كاتي گه شتنيان به (مشعر الحرام = جيگايه كه له موزده ليفه) سپوښه ته زور دوعا و نزاى خير بكنه وهك په روه ردگار ده فه رمويت : { فَادْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ } (البقرة: من الآية ١٩٨) واته : جا كاتيگه پراهه وه له عه ر ه فات زكرو يادى خودا بكنه و پپارينه وه له په روه ردگار له (المشعر الحرام) ، هه روه ها له پيڻغه مبهريشه وه (ﷺ) وارد بووه ، وهك جابري كورپى عه بدوللا (ره زاي خواي لى بيت) ده گيرپته وه وده لپت :

(. واته : پيڻغه مبهري خوا

(ﷺ) دواي ټه وهى له عه ر ه فات گه پراهه وه تا گه شته (المشعر الحرام) له موزده ليفه ټه مچا پرووى كرده قيبله و ، ده ستي كرد به دوعا و نزا كردن و له خودا پارانه وه و خوښندنى زكرو)

پيڻغه مبهري ټازيز به پيوه پراوه ستاو)

به رده وام بوو له دوعا و نزا كردن تا به ربه يان ، جا پيش هه له اتنى خور پيڻغه مبهري خوا (ﷺ) له موزده ليفه به ره و (مونا) و په مى جه مه رات به رپى كه وت .

ټه مه ش ټه وه ده گه يه نيټ حاجيانى به رپز ټه و كاته به نرخانه له كيس خويان نه دن و به قسه ي بى هوده وه خهريك بن به لكو به رده وام بن له نزاو دوعايان ، داواو بكنه كه خواي ميهره بان و به به زه يى ټه م حه جه يان لى و ه ر بگريټ و بيكات به مايه ي سرپينه وهى تاوانه كانيان و يارمه تيشيان بدات پاش گه پراهه وه يان بو خاك و ټاوى خويان كه نه گه رپينه وه سهر ټه و تاوان و گونا هانه ي كه له م حه جه ياندا ته و به يان له سهر كردوون ، سوپاسى خواي گه وره ش بكنه كه له ته مه نياندا په روه ردگار بوى ئاسان كردن كه به ماله پيروزه كهى شاد بن ، چونكه به مليونان موسلمان هه يه ئيستا به ټاواتى ټه وه وهن كه بو ته نها جاريكيش بيت خواي گه وره سه فرى ماله كهى خويانى بو ئاسان بكات .

پينجه م : نزا و دوعا كردن له په مى جه مه رات له پوژانى دووه م و سيه هم و چواره م ، له پاش وه شاندى به رده كان له جه مه ره ي يه كه م و دووه م كه له (مونا) وه ده روپيت ، پاش ټه وهى حه وت به رد ده گريته جه مه ره ي يه كه م

وله گەل ھەموو بەردیگدا سوننەتە (اللہ اکبر) بکەیت پاش ئەوہی بەردە کانت تەواو کرد جەمەرە ی یە کەم بخەیتە دەستی چەپتەوہ و پوو بکەیتە قیبلە و دەسە کانت بەرز بکەیتەوہ بۆلای خوداو زۆر بە تەوازە و خشوعەوہ لە پەرودەگەر بپارێتەوہ داوای لیخۆش بوونی لی بکەیت و دوعاو نزایش بۆ خۆشەویستان و ئەو کەسانەش بکەیت کە داوای دوعا ی خیریان لی کردوویت ، داوای ئەوہ بپۆ بۆ جەمەرە ی دووہم (ناوہ پراست) و پاش ئەوہی حەوت بەردت لە ئەویش دا لە گەل ھەموو بەردیگدا کە دە یوہ شینیت (اللہ اکبر) بکە و پاشان جەمەرە کە بخە لای دەستی چەپتەوہ و بەرەو پووی قیبلە بوەستەو دەست بەرز بکەرەوہ بۆلای پەرودەگەر نزا و دوعا ی خیر بکە چونکە پیغەمبەری خوا (ﷺ) لەم جیگایەشدا نزا و دوعا ی کردوہ ، بەلام ئەوہ بزانی داوای ئەوہ کە جەمەرە ی سیھەمت پەرمی کرد سوننەت نی یە بوەستیت بۆ دوعا کردن ، جا چاکتر وایە بە شوین پی پیغەمبەری نازیزدا بچیت و تۆش لەو کاتەدا نەوہستیت بۆ دوعا کردن ، ھەرۆک لە عەبدوللای کوپری عومەر (پەزای خوا لە خۆی و باوکی بییت) وارد بووہ کە بەم شیوہیە ی کردوہ ، پاشان فەرموویەتی ھەر بەم شیوہیەش پیغەمبەری خوا (ﷺ) بینوہ کە وای ئەنجام داوہ (ئەم فەرموودە یەش ئیمامی بوخاری ریوایەتی کردوہ) .

حاجیان مالّ خوا خوشک و برایانی خۆشەویست پاش ئەوہی کوورتە یە کمان پیشکەش کردیت لەسەر دوعا و نزا کردن لە رۆژانی حەجدا ئیستاش ئامازە بە ھەندیک لە ئاداب و مەرجەکانی نزاو پارانەوہ دەکەین کە پیویستە ھەموو لایە کمان ئاگاداری بین :

۱- ئیخلاص و یەکلایی بوونەوہ بۆ خوای گەرە ، واتا تەنھا و تەنھا لە پەرودەگەر بپارێتەوہ و کەس نە کەیت بە شەریک و ھاوہلی خودا لە پارانەوہ و داوا لی کردندا ، ھەرۆھا ئومید و پەرجات و ابیت کە پەرودەگەر نزاو پارانەوہ کەت و ھەردەگریت و نایدات بە دوواوہ لەم بارەیشەوہ لە فەرموودە یەکی قودسیدا ھاتوہ کە خوای گەرە دە فەرمویت (

(ئیمامی موسلیم ریوایەتی کردوہ ، واتە : من لە گەل گومانی بەندە کە ی خۆمدام کە چۆن گومان بە من دەبات ، ئەگەر گومانی وا بییت لیخۆش دەبم منیش لی خۆش دەبم ، خۆ ئەگەر بە پیچەوانەشەوہ بییت ئەوا منیش لی خۆش نابم ، لە کۆتایدا دە فەرمویت : کاتیک بەندە کە م داوای لی کردم ئەوہ من لە گە لیدام) .

سەرپای ئەوہش دە بییت ئەو کەسە ی دوعاو نزا دەکات بە دل ئاگای لە داواکانی بییت لە گەل پەرودەگەردا .

۲- سەرەتا بە سوپاس و ستایشی خودا دەست پی بکات و پاشان سەلەوات دان لەسەر پیغەمبەری خوا (ﷺ) و دان بنییت بە تاوان و گوناھە کانتدا و زۆر بە زەلیلە لە خودا بپارێتەوہ و داوای لیخۆش بوونی لی بکەیت .

۳- دوو دل و دلە پراوکی نە بییت لە دوعا کردندا ، بە ھەمان شیوہ یە لەش نە کات لە گەرا بوونی نزاو داواکانی ، پیغەمبەری خواش (ﷺ) لەم

باره یه وه ده فهرمویت : ( )

(واته : نزاو دواکانتان گیرا ده بیئت به و مه رجعی په له نه که ن ، به شیوه یه که بلیئت داوام کرد له خودا و گیرا نه بوو .

۴- پوت له قیبله بیئت و زور دوعا و نزاکانت دوباره بکه ره وه و به ده نگی نزم داوا له خودا بکه چونکه خوای گه وره هه موو شیتیک ده بیستی . هه پروه که خوای گه وره ده فهرمویت : { ادعوا ربکم تضرعاً و خفیةً } (لأعراف: ۵۵).

واته : دوا له خودا بکه ن ولی ی بیارینه وه به خشوع و زه لیلی و به ده نگی نزم وله سهر خو .

۵- ده بیئت نه و که سه ی که دوعا ده کات له خوای گه وره ده پارپیته وه خو ی بیاریزیئت له و شتانه ی که ده بن به هو ی گیرا نه بوونی دوعا ونزا ، وه که نه وه ی هه ول بدات خواردن و خواردنه وه پو شاک و خانووبه ره ی حه رامی تی نه که ویت ، له م برایه شه وه پیغه مه بی خوا (ﷺ) فه رموویه تی : ( )

(واته : هه ندی جار که سیکی داماو هه ژارو

سه روو قژ هاتوو ته پو تو زاوی ده ست به رز ده کاته وه بو لای په روه ردگار و داوای لی ده کات به لام خواردن و خواردنه وه و پو شاک له حرامه و حه رامی دهرد خوارد دراوه ئیتر چون په روه ردگار دوعا ونزای لی گیرا ده کات .

جا که واته دوور که وتنه وه له حه رام و خواردنی حه رام ، مه رجیکی گرنگی گیرا بوونی دوعا ونزای به نده کانه لای په روه ردگار .

له کو تایدا میوانه به پرینه کانی مالی خودا ، نه وه ی خستامنه به ر دهستی ئیوه ی خوشه ویست کوورته یه که بوو له سهر دوعا ونزا له وهرزی حه جدا ، جا ده بیئت ئیوه ی خوشه ویستیش بو نه وه ی داوا و نزاکانتان گیرا بیئت وبه دهستی به تال نه گه پرینه وه ئینشا الله ، په چاوی نه و خالانه بکه ن که ناماژمان پیدا به ئومیدی نه وه به یارمه تی خوای گه وره حه جیکی قبول کراوتان کرد بیئت و په روه ردگار خست بیئیه تای ته رازووی چا که کانتانه وه له پوژی دوایدا ، جا دوعا بو خو ت و خیزانت و دایک و باوکت و مردووه کانت بکه و نه و که سانه شت له بیر نه چیت وه ک ووتمان که داوای دوعای خیریان لی کردویت .

له هه موی گرنگ تریش دوعای خیر و خو شی و سه قام گیر بوونی ناشتی بکه بو خاک و میلله ته که ت و سه رجه م موسلمانانی جیهان .

له کو تایدا داواکارم له خوای گه وره حه جی هه موو لایه کمانی قه بول کرد بیئت و به دل و دهرونیکی پاک و لیخوش بوونی په روه ردگار وه بگه پرینه وه بو وولاتی خو مان ئینشا الله .

( )